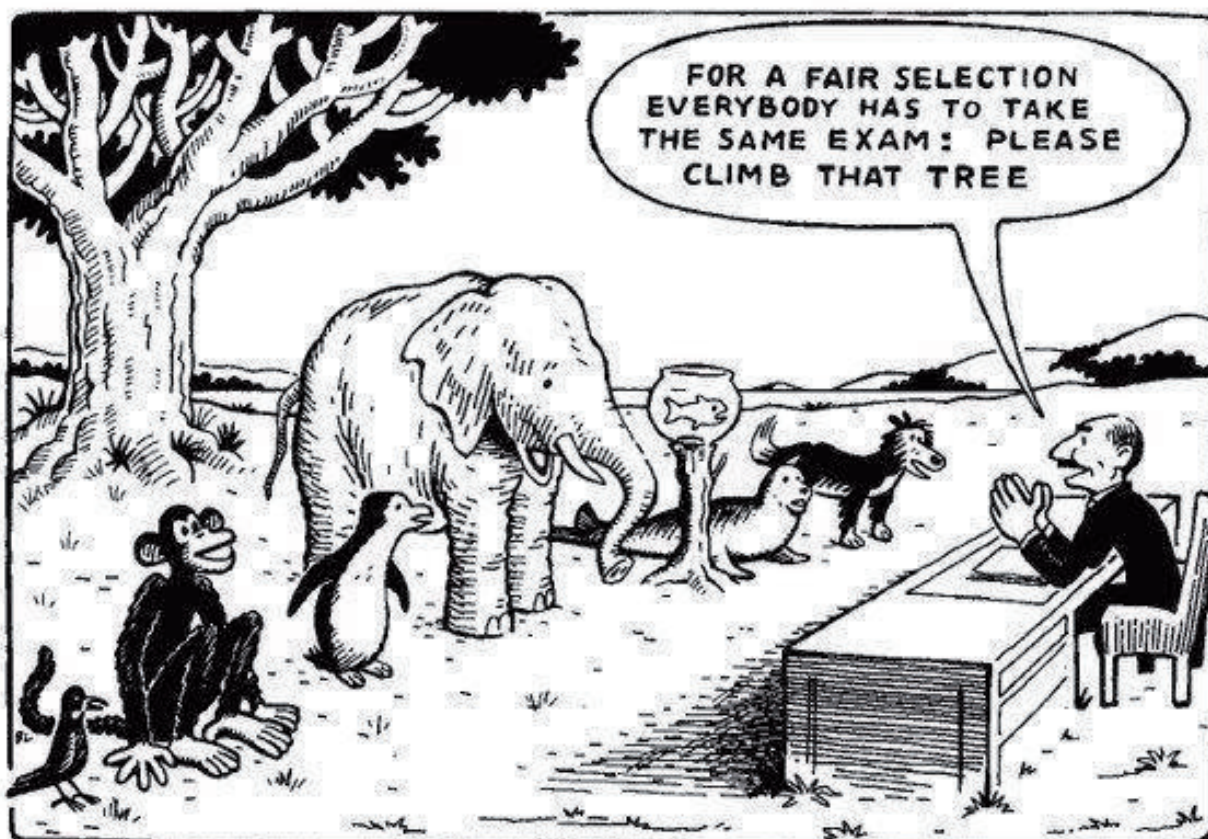

BALANS

perspectief voor ieder kind

POSITION PAPER

VOOR TWEEDE KAMERCOMMISSIE
ONDERWIJS OP 11 APRIL 2019

Spreker: Suzanne Boomsma, directeur Balans

SAMENVATTING VAN DEZE POSITION PAPER

Als ervaringsdeskundige ouder ben ik bekend met de geschiedenis van de Landelijke Ouderraad, later Ouders en Onderwijs. Ook ben ik betrokken geweest bij het WOB onderzoek en het evaluatieonderzoek dat door Oberon in 2018 is uitgevoerd. Ouders en Onderwijs heeft in de loop der jaren een aantal taken voor ouders goed opgepakt, maar heeft niet kunnen voorkomen dat de onderlinge verhoudingen tussen diverse ouderorganisaties zijn verslechterd, en daarmee ook de dienstverlening aan ouders. Parallel daaraan heeft ook Ouders en Onderwijs sinds 2014 te maken met de decentralisatie van passend onderwijs en jeugdzorg naar samenwerkingsverbanden en gemeenten. Dit heeft ervoor gezorgd dat dienstverlening voor ouders in de regio veel belangrijker is geworden, omdat maatwerk in de verschillende regio's op een andere

manier wordt georganiseerd. Sindsdien zijn ouders zoekende in de regio als het gaat om passend onderwijs voor hun kind. Ouderorganisaties zoals Oudervereniging Balans die actieve vrijwilligers hebben in de regio, merken dat dagelijks.

Deze position paper is geschreven om juist de focus te houden op wat ouders nu in de regio nodig hebben, met name als het gaat om maatwerk voor hun kind. Balans richt de aandacht op deze (meer kwetsbare) groep ouders omdat als deze ouders op een toegankelijke en onafhankelijke wijze beter worden geïnformeerd en ondersteund in de belangenbehartiging voor hun kind, dan hebben alle ouders daar profijt van. Balans hanteert hierbij de 80/20 regel die gangbaar is als het gaat om preventieve maatregelen. Het belangrijkste is dat gesignaleerde (ontwikkelings) problemen

POSITION PAPER

bij een kind door aanbodstekorten in het passend onderwijs niet escaleren. Dat ouders, als eindverantwoordelijken voor de ontwikkeling van hun kind, niet steeds te laat zijn.

In deze Position Paper wordt uitgelegd wat ouders nodig hebben vanuit deze eindverantwoordelijkheid (met veel plichten en weinig rechten). Ouders hebben in een *veel eerder stadium* **onafhankelijke kennis (1), toegang tot ondersteuning (2) en inhoudelijke belangenbehartiging (3)** nodig om te zorgen dat hun kind (passend) onderwijs krijgt. En hoe meer aanpassingen nodig zijn voor hun kind, des te meer ouders moeten weten wat het aanbod in die regio is. En hoe vaardiger ouders moeten zijn in het contact met onderwijs- en zorgprofessionals. Balans heeft recent haar doelstelling verbreed omdat de leden hebben aangegeven dat het niet alleen gaat om de diagnose die een kind meekrijgt, maar vooral om: wat heeft het kind nodig en hoe krijg je het als ouder voor elkaar dat je kind krijgt wat het nodig heeft? Alle ouders hebben deze vragen, want een gemiddeld kind bestaat eigenlijk niet. Het gaat om de vertaalslag van de regels van het (passend) onderwijssysteem naar de dagelijkse praktijk voor één kind.

In samenwerking met andere regionaal werkende ouderorganisaties heeft Balans ook geconcludeerd dat naast een landelijk bureau voor ouders zoals Ouders en Onderwijs, er structureel ouder-

steunpunten nodig zijn in de regio, waarbij tevens gebruik wordt gemaakt van ervaringsdeskundige ouders. Deze ouders hebben veel kennis en kunnen ook als buddy optreden voor andere ouders, en hun kennis delen met professionals en beleidsmakers. Balans geeft de voorkeur aan de naam “ouderplatforms” omdat daarmee de beleidsadviserende kant van preventie benadrukt kan worden: juist de kennisdeling in de regio tussen (diverse groepen van) ervaringsdeskundige ouders, onderwijs- en zorgpartners zal het passend onderwijs tot een succes te maken.

Suzanne Boomsma, directeur Balans

1. ERVARINGSDESKUNDIGE OUDERS VAN KWETSBARE KINDEREN HEBBEN VEEL KENNIS (NODIG)

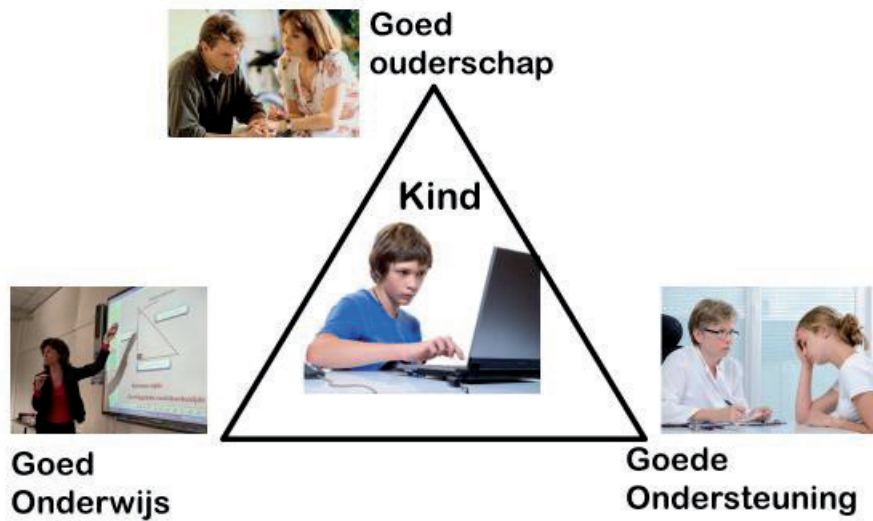
In deze position paper leest u vooral de stem van ouders die ervaringsdeskundig zijn met passend onderwijs voor hun eigen kind. Die behoren tot die ouders die zoektochten achter de rug hebben omdat hun kind vastliep in het onderwijssysteem en uiteindelijk hebben ontdekt wat hun kind wel nodig had en dat maatwerk ook gevonden hebben. Deze ervaringsdeskundige ouders, vaak ook professioneel opgeleid, voelden zich daarna verantwoordelijk voor de zoektochten van andere ouders: zij willen voorkomen dat ouders hetzelfde moeten mee maken met hun kind. En ze weten: hoe meer individuele aanpassingen nodig zijn voor hun kind, des te meer ouders moeten weten over het (passend) onderwijssysteem en hoe te zorgen dat

onderwijsprofessionals kunnen omgaan met hun kind. Deze kinderen zijn de kanaries in de kolenmijn: zij leren ouders, maar ook professionals wat passend onderwijs zou moeten zijn.

Daarmee is deze stem van ouders die door beleidsmakers vaak als de (te) complexe minderheid (20%) worden gezien, juist de sleutel om het onderwijs kwalitatief te verbeteren, en dat voor alle kinderen. Net als we kunnen leren wat gezond leven is voor elke burger door te leren van dikkerds, dronkaards en rokers, zo kunnen beleidsmakers leren van thuiszitters en uitvallers wat goed onderwijs behoort te zijn. Oudervereniging Balans¹, wil juist die ouders van kwetsbare kinderen

¹ En andere ouderorganisaties zoals AntiPassend Onderwijs Utrecht; Mama Vita en Ouderkracht voor 't Kind

POSITION PAPER

ondersteunen door de inzet van ervaringsdeskundige ouders én professionals in de regio omdat daar de aanbodproblemen van het onderwijs het meest worden gevoeld.

Als ouders van deze (zorgintensieve) kinderen goed worden geïnformeerd en ondersteund in de belangenbehartiging voor hun kind dan hebben alle ouders daar profijt van (dus ook de 80%).

2. ALLE OUDERS ZIJN EINDVERANTWOORDELIJK VOOR HET ONDERWIJS VAN HUN KIND

1.

Ouders zijn verantwoordelijk voor de opvoeding en ontwikkeling van hun kind (art. 247, boek 1BW²) en daarbij voelen ouders zich per definitie ook **kwetsbaar**, door die verantwoordelijkheid.

2.

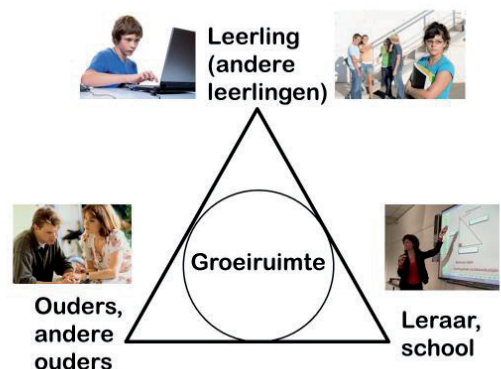
Ouders hebben dus de plicht om voor hun kind zijn recht op onderwijs (art. 29 IVRK) te realiseren, en zijn daarmee “opdrachtgever” voor het onderwijs.

3.

Ouders zijn eindverantwoordelijk maar hebben weinig rechten: als een kind belemmerd wordt in zijn ontwikkeling omdat het verstoken is van (passend) onderwijs komen de controlerende instanties bij de ouders en niet bij de leerkracht of school.

4.

Ouders willen voorkomen dat hun kind vastloopt, en zijn dus samenwerkingspartner voor het onderwijs, op basis van hun gezamenlijke zorgplicht. En de expertise van ouders in de dagelijkse omgang met hun kind maakt ouders ook (pedagogisch en didactisch) partner voor het onderwijs.

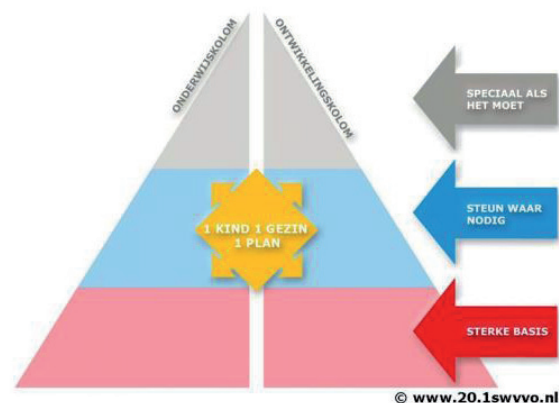
² Artikel 247, boek 1 burgerlijk wetboek. Het ouderlijk gezag omvat de plicht en het recht van de ouder zijn minderjarig kind te verzorgen en op te voeden. Onder verzorging en opvoeding worden mede verstaan de zorg en de verantwoordelijkheid voor het geestelijk en lichamelijk welzijn en de veiligheid van het kind alsmede het bevorderen van de ontwikkeling van zijn persoonlijkheid. In de verzorging en opvoeding van het kind passen de ouders geen geestelijk of lichamelijk geweld of enige andere vernederende behandeling toe.

3. WAAROM GAAT HET VAAK MIS MET PASSEND ONDERWIJS?

Kinderen zijn niet gemiddeld getalenteerd (denk aan verschillen in cognitieve en motorische ontwikkeling). En de ontwikkeling (rijping) van kinderen loopt eigenlijk niet standaard, eerder disharmonisch. Zeker als er ingrijpende gebeurtenissen in het leven komen (ziekte, ongeluk, scheiding ouders, overlijden dierbaren) kan de ontwikkeling (tijdelijk) stikken. En dan zijn er ook nog kinderen die zich anders ontwikkelen door chronische ziekte of een handicap, of erkende ontwikkelingsstoornissen. Al die verschillende kinderen hebben een veilige, gezonde en kansrijke leeromgeving nodig om hun talenten te kunnen ontwikkelen. Dus veel kinderen hebben iets extra's nodig.

Desondanks kent > 95% van het onderwijsstelsel één standaardinrichting³ (klas van ca. 30 leerlingen met een leraar,

vaste lesmethoden en vakkenpakket, jaarstelsel, toetsregime). En vraagt dus van de meeste kinderen om zich aan deze werkwijze aan te passen. Bij kinderen waar dat (tijdelijk) niet lukt, ontwikkelen zich leer- en gedragsproblemen thuis en/of op school. Zeker jonge kinderen kunnen nog niet aangeven dat hun leeromgeving onveilig, ongezond of te weinig uitdagend is. Daar hebben ze hun leraren en ouders voor nodig. Juist in het middengebied (steun waar nodig; 1 kind, 1 gezin, 1 plan) gaat het vaak mis.

³ Zie stripverhaal <https://www.koningknor.nl>

OUDERVERENIGING BALANS

Als er op school geen afdoende ondersteuning komt voor dit kind dat zich op dat moment niet kan aanpassen, **gaan zaken escaleren**, steeds meer partijen raken betrokken bij het kind, school wordt een onveilige of ongezonde omgeving, kind raakt achterop, kind ziet geen perspectief meer en wordt dan een “thuiszitter”, verstoken van onderwijs. Ouders blijven zoeken naar oplossingen voor hun kind, en worden dan “lastige” ouders voor het onderwijs.

Door de problemen met passend onderwijs, zeker voor bepaalde groepen kinderen, komen die ouders in de situatie dat de school aangeeft handelingsverlegen te zijn en er geen tijdige ondersteuning voor het kind komt. De “casus” wordt steeds complexer en de zorgplicht neemt evenredig af. Dan treedt focusverschuiving op: ouders kunnen niet meer alleen de ouder van hun kind zijn, maar worden - noodgedwongen - ook expert en soms ook regisseur om het maatwerk voor hun kind te regelen. Vanuit hun grote verantwoordelijkheidsgevoel voor hun kind, zoeken ze naarstig naar allerlei oplossingen, vaak niet wetende wat de zorgplicht van het onder-

wijs inhoudt, hoe de procedures zijn en wie wat moet doen. Ook komt het voor dat ouders hun verwachtingen en eisen moeten bijstellen ten aanzien hun kind, waar ze net van gehoord hebben dat het een chronische ziekte of ontwikkelingsstoornis heeft, en dat zij nog in een soort acceptatiefase zitten.

Intussen zijn ouders altijd beducht voor de handhaving van leerplicht en jeugdhulpverleners (en andere (doorzettingsmachts) functionarissen die steeds meer komen). Ouders worden voorzichtig of worden juist emotioneel omdat ze bang zijn voor een melding Veilig Thuis. Ouders ervaren intussen de systemische tekorten, de handelingsverlegenheid bij professionals en het gebrek aan reflectie bij volwassenen rondom het kind omdat ook toe te geven. En ouders zitten met de gevolgen: een - soms door school getraumatiseerd - kind dat geen onderwijs krijgt, ongelukkig wordt of helemaal uitvalt. Niemand wil dit voor kinderen en toch gebeurt het. In een dergelijke geëscaleerde situatie moeten onderhandelen over maatwerk vraagt (te) veel van ieders communicatievaardigheden.

4. ER IS **PREVENTIEF BELEID** NODIG ZODAT HET ONDERWIJS **ALTIJD DOORLOOPT** VOOR **ELK KIND**

Wat hebben ouders nodig vanuit hun eindverantwoordelijkheid? Ouders hebben in een veel eerder stadium **onafhankelijke kennis (1), toegang tot ondersteuning (2) en inhoudelijke belangenbehartiging (3)** nodig om te zorgen dat hun kind (passend) onderwijs krijgt.

4.1. Wat hebben ouders aan kennis en informatie nodig om te zorgen dat hun kind passend onderwijs krijgt?

Het gaat voor elke ouder allereerst om algemene informatie over het onderwijs en de leerplicht, over hoe het “onderwijssysteem” werkt en wat het schoolaanbod is in de eigen regio. Ouders moeten vooral goed worden geïnformeerd om het systeem “passend” te krijgen voor hun kind.

Hoe meer individuele aanpassingen nodig zijn voor hun kind, des te meer ouders moeten weten over het (passend) onderwijssysteem en hoe te zorgen dat onderwijsprofessionals kunnen omgaan met jouw kind.

Het gaat dan om deze onderwerpen, oplopend in grotere mate van complexiteit en steeds meer gericht op individueel maatwerk in hun regio⁴:

⁴ Zie bijvoorbeeld de website van het Utrechtse ouderplatform <http://www.autipassendonderwijsutrecht.nl/>

OUDERVERENIGING BALANS

1. **Schoolkeuze** (wat past bij mijn kind, wat is het algemene ondersteuningsaanbod)
2. **Schoolorganisatie** (hoe werkt het onderwijs, ouderpartnerschap, medezeggenschap)
3. **Ondersteuning op school** (per leerling: wat kan, wat kan niet, zorgplicht, maatwerk op school, samenstelling interne (zorg) team, afstemming met externe experts)
4. **Als school niet lukt** (wat dan, wie is voor wat verantwoordelijk, diverse procedures, verzuimaanpak, handelingsurgentie)
5. **Onderwijs-, zorg- en jeugdbeleid** (aanbod maatwerk in eigen regio, toegang tot gespecialiseerde kennis over (zorg) plicht, geschillen, onderwijs- en jeugdrecht)

Versnipperde informatievoorziening:

Het blijkt dat de bestaande informatievoorziening van het onderwijs en gemeente niet voldoende antwoorden geven op vragen van ouders aangaande hun kind en het onderwijs. Ouders hebben behoefte aan websites met een overzicht welke school wat voor kenmerken heeft, zodat ze een goed onderbouwde keuze kunnen maken die past bij hun kind. Enkele samenwerkingsverbanden hebben deze schoolprofielen maar de meeste niet.

Eenzijdige informatievoorziening:

De informatie op websites van scholen en samenwerkingsverbanden belicht vooral de positieve kanten. Ook op open dagen wordt vooral verteld hoe leuk de school is en hoe goed het onderwijs. Waar ouders behoefte aan hebben is onafhankelijke objectieve informatie over zowel de voordelen als de nadelen van bepaalde scholen, en zowel wat er goed loopt als wat er minder goed loopt bij passend onderwijs, POVO-procedure en andere trajecten. Die informatie is nergens te vinden.

Onvoldoende informatie over complexe situaties:

Ouders van kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte hebben informatie nodig over de specifieke ondersteuningsmogelijkheden en bijbehorende procedures voor hun kind. Als hun kind vastloopt op school en school geeft aan wat mogelijk is, dan willen ouders weten of dat wel klopt en wat ze nu het beste kunnen doen. De sites van scholen, samenwerkingsverbanden en gemeente geven hier slechts globale informatie over en laten bepaalde aspecten helemaal buiten beschouwing.

Ouders en Onderwijs heeft in een overzichtelijke infographic⁵ aangegeven wat ouders kunnen doen als het niet goed gaat op school. Het overzicht legt de focus op

⁵ Infographic Ouders en Onderwijs: Het gaat met je kind niet goed op school: <https://www.oudersonderwijs.nl/oudersonderwijs/assets/O%26O%20ondersteuningsroute%20-%20interactieve%20versie.pdf>

⁶ Alice van der Pas, wetenschappelijk expert Ouderschap en ouderbegeleiding, spreekt van luisteren met het derde oor: 1. belang van het kind, 2. eigen oordeel professional en 3. belang van de ouder. Ook geeft zij het belang aan van bufferfuncties voor ouders. <https://www.ncj.nl/themadossiers/ouderschap/krachtig-ouderschap/ouderschapstheorie/>

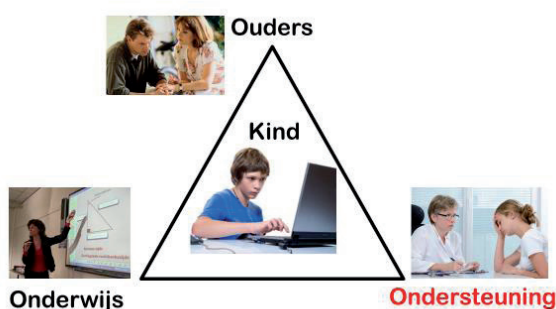
POSITION PAPER

goede communicatie en geeft ouders allerlei opties om zelf te gaan zoeken. **Echter:** als ouders niet precies de routekaart kennen (namelijk waar hun kind recht op heeft als het gaat om maatwerk en wat ze daarin kunnen verwachten van het onderwijs- en zorgsysteem, en dan specifiek in hun regio) wordt het alsnog een eindeloze zoektocht voor ouders.

De praktijk wijst uit dat scholen of gemeenten ouders vaak niet goed (lees onafhankelijk) informeren over wat er mogelijk is, omdat er andere belangen spelen dan die van het kind.

Ouders moeten daarom zelf de kennis hebben, met name genoemd onder punt 3, 4 en 5, om vervolgens in gesprek met school of samenwerkingsverband goed op te kunnen komen voor de belangen van hun kind.

Samengevat: Ouders hebben dus toegankelijke en onafhankelijke (dus ook professioneel geborgde) kennis over het (passend) onderwijsaanbod in hun regio nodig. Het gaat vooral om een kennisbank waar de vertaalslag van deze professionele kennis is gemaakt naar de dagelijkse praktijk van diverse groepen ouders (met differentiatie in taalgebruik).

4.2. Wat hebben ouders aan ondersteuning nodig om te zorgen dat hun kind passend onderwijs krijgt?

Het feit dat ouders **zelf ook ondersteuning** nodig hebben in lastige situaties, wordt door het onderwijs zwaar onderschat: ouders willen altijd het beste voor hun kind en worden diep geraakt in hun zelfvertrouwen als opvoeder als hun kind vastloopt in het onderwijs. Ouders van kinderen die lang verstoken zijn van onderwijs, door bijvoorbeeld schoolangst, raken zelf ook getraumatiseerd. Sowieso zijn alle ouders (ook de “succesvolle”) gevoelig voor het oordeel van een leraar (of andere professional) over hun kind, want raakt hen ook persoonlijk. Voortdurend “kleine” negatieve oordelen over je kind horen, werken op den duur ondermijnend. Het gaat hier om de psychologische kanten van het ouderschap.

Professionals in het onderwijs houden in de omgang met ouders onvoldoende rekening mee dat ouderschap kwetsbaar maakt, zeker belast ouderschap. Ze hebben daarvoor geen gesprekstechnieken geleerd in hun opleiding (professionals in de zorg veel meer). Als een onderwijsprofessional het ook nog lastig vindt om zelf te reflecteren op eigen handelingsverlegenheid aangaande het kind, raakt ook de omgang met ouders vertroebeld. Om de onderlinge verhouding optimaal te houden, werkt het goed om ouders te ondersteunen in hun gesprekken met professionals: soms is een professionele ouderbegeleider nodig, maar in veel gevallen kan een ervaringsdeskundige ouder als buddy al goed werken. Als naast het belang van het kind, maar het ouderperspectief gewaarborgd is⁶.

OUDERVERENIGING BALANS

Juist vanuit preventief oogpunt kunnen ervaringsdeskundige ouders kwetsbare ouders goed ondersteunen, zeker als ouders net hebben gehoord dat er iets ernstigs is met hun kind of dat hun kind van school afmoet. Ervaringsdeskundige ouders kunnen dit probleem bij een kind niet oplossen, maar kunnen de ouders van dit kind wel ondersteunen met aandacht, herkenning en erkenning van hun zoektochten, zaken op een rij zetten en verwachtingen van ouders over wat er mogelijk is voor hun kind in een ander perspectief zetten.

Ook kunnen ouders aan elkaar leren dat het bijvoorbeeld niet om de ziekte of stoornis (“etiket”) gaat die een kind gekregen heeft, maar om wat een kind nodig heeft om te kunnen leren. Dat is de beste ingang om het maatwerk voor een kind te formuleren. Tevens kunnen ervaringsdeskundige ouders aangeven wat voor hen wel heeft gewerkt en wat niet en wat passend aanbod in hun regio zou kunnen zijn of waar de goede informatie is te vinden.

Daarom hebben ouders, zeker ouders van kinderen waar “iets mee is” in elke regio **directe toegang** nodig tot persoonlijk contact (mail, telefoon, gesprek, lotgenoten-bijeenkomsten) omdat dit de-escalierend werkt. Ervaring leert dat lotgenotencontact

extra waardevol is bij die gezinnen waar complexe problemen zijn, en die daardoor geïsoleerd zijn geraakt van de eigen familie of vriendenkring⁷.

Ouders kunnen in lastige situaties gebruik maken van de expertise van onderwijsconsulenten of andere expertteams zoals CCE, maar deze hebben een **gelimiteerde tijd** (15 uur) per casus. En zij komen pas als het is geëscaleerd en er bijvoorbeeld conflicten zijn ontstaan tussen ouders en school over het aanbod wat een kind nodig heeft.

Onderwijsconsulenten nemen ouders altijd serieus in hun advies over het maatwerk. Echter deze mediërende werkwijze, zorgt er niet voor dat de onderlinge verhoudingen tussen ouders en school **duurzaam** verbeteren. En dat het afgesproken maatwerk structureel wordt geborgd op de plek waar het moet worden uitgevoerd. Onderwijs is net als opvoeden mensenwerk en gebaseerd op vertrouwensrelaties, op geduld en kunnen omgaan met onzekerheid. Die praktijk vraagt om *pedagogische tact*⁸ bij **alle** volwassenen rondom een kind: om aandacht voor elkaars perspectief, om reflectief vermogen, om solidariteit. Dit is de essentie van maatwerk: namelijk dat volwassenen rondom

⁷ Zie ook boek A. Solomon; Ver van de Boom, als je kind anders is (2013)

⁸ Zie begrip Pedagogische tact: <https://nivoz.nl/nl/platform-hetkind>

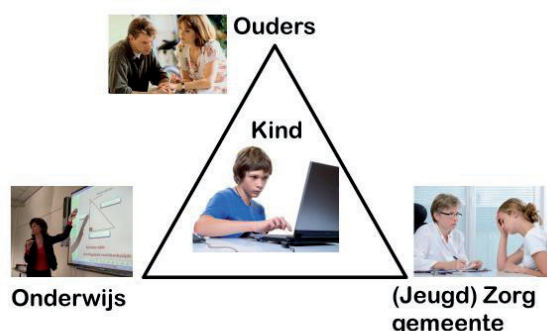
POSITION PAPER

een kind de pedagogische en didactische voorwaarden mogelijk maken om - als het kind zich verder ontwikkelt - voortdurend bij te sturen. Naast onderwijsconsulenten zijn dus hooggekwalificeerde (pedagogische) professionals met goede gespreksvaardigheden **binnen de scholen nodig** om het maatwerk voor een kind structureel te realiseren. Voor een kind en zijn ouders werkt zo'n gesprekspartner veel beter dan externe dwang- en drangfunctionarissen.

4.3 Wat hebben ouders aan belangenbehartiging nodig om te zorgen dat hun kind passend onderwijs krijgt?

Voor individuele aanpassingen in het onderwijs, gaat het om het vinden van het maatwerk, dat wil zeggen de juiste professionals, die het kind kunnen ondersteunen (en de ouder en de leraar). De wettelijke zorgplicht van het passend onderwijs systeem moet dus worden vertaald naar de persoonlijke context en het microniveau van één kind.

Hier gaat het om effectieve samenwerking tussen verantwoordelijke partners aangaande passend onderwijs in die regio.

- *Ouders hebben algemene toegang nodig tot de kennis over hoe het (passend) onderwijsaanbod in elke regio is geregeld (en hebben dat nu niet)*

Door de decentralisatie van passend onderwijs naar 150 samenwerkingsverbanden, en de jeugdwettaken naar gemeenten, krijgen ouders te maken met (te) grote regionale verschillen in hoe het (passend) onderwijsaanbod is georganiseerd. Scholen geven op hun website géén informatie over welke ondersteuning zij kunnen bieden en bij wie ouders terecht kunnen met hun vragen. En de 150 regionale samenwerkingsverbanden hebben zelden een (onafhankelijk) informatie- of steunpunt dat toegankelijk is voor ouders omdat de inspectie dit zou verbieden. Dus moeten ouders deze kennis over maatwerk bij elkaar "sprokkelen", maar hollen voor hun gevoel "altijd achter de feiten aan". De kennis die samenwerkingsverbanden hebben over maatwerk zou direct toegankelijk moeten zijn voor ouders (net als de dienstverlening van onderwijsconsulenten).

- *Onderwijs kan gebruik maken van de (ervarings)kennis en steun van ouders voor ouders*

In elke regio, met name grote steden zijn wel ervaringsdeskundige ouders die vanuit Oudervereniging Balans (sinds 1987) of veel recenter als zelfstandige ouder-

OUDERVERENIGING BALANS

groep, een oudersteunpunt⁹ hebben opgericht: om ouders breed te informeren over het regionale aanbod en persoonlijk te adviseren. De meeste oudersteunpunten hebben eigen facebookgroepen, een website en organiseren themabijeenkomsten voor ouders. Sommige vrijwilligers bieden zich ook aan als buddy's, voor emotionele ondersteuning van ouders of om mee te gaan naar een lastig gesprek op school. Zo'n ervaren vrijwilliger kan ook zinvol zijn voor zakelijke ondersteuning want een buddy kan met meer afstand zo'n gesprek met een onderwijsprofessional voeren.

- *Ervaringskennis van ouders zou door het onderwijs en gemeente veel beter benut kunnen worden in een gezamenlijke kenniscyclus.*

Voor goede belangenbehartiging niet alleen voor eigen kind, maar voor **ieder** kind is het nodig dat er een (bottom-up) kenniscyclus wordt opgebouwd met onderwijs, zorg en jeugdpartners waarbij men wil leren van de ervaringen van ouders met (passend) onderwijs in hun regio. Met name ouders die deelnemen aan een oudersteunpunt en hun eigen casus kunnen overstijgen, zijn belangrijke gesprekspartners voor de regio waarmee de

uitvoeringspraktijk en beleidsmakers hun voordeel mee kunnen doen. Zo ontstaat een zinvolle kennisdeling die voor preventief beleid noodzakelijk is¹⁰.

- *Ouders hebben toegankelijke adviespunten over (passend) onderwijs in de regio nodig die kwalitatief en professioneel zijn geborgd (backoffice)*

Oudersteunpunten, gerund door ervaringsdeskundige vrijwilligers, zijn ook kwetsbaar als het gaat om (1) professionaliteit en (2) continuïteit. De verbinding met een professionele achterwacht die bij complexe vragen de wetenschappelijke kennis kan vertalen naar de praktijk van ouders, wordt nauwelijks gemaakt. Uitzondering vormt oudervereniging Balans opgericht in 1987 om ouders van kinderen met ontwikkelingsproblemen- en stoornissen breed te ondersteunen, heeft met een landelijke bureau en informatievoorziening (kennisbank) en telefonische advieslijn deze verbinding met actieve vrijwilligers in de regio wel gemaakt. Maar ook bij Balans is de capaciteit te beperkt geworden voor de vele -steeds complexere- vragen van ouders over passend onderwijs, die medewerkers en vrijwilligers uit de regio krijgen. Nu worden ouders met hun vragen over

⁹ Gekozen is voor oudersteunpunt, maar er zijn diverse namen voor ouderinitiatieven in een gemeente of regio (Balans vrijwilligers, ouderkracht - ; ouder 010; oudercafé; of gekoppeld aan een problematiek (Down, autisme)

¹⁰ Zie Movisie, Ervaringskennis in beleid <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2018-09/ervaringskennis-in-beleid%20%5BMOV-13878957-1.0%5D%281%29.pdf>

POSITION PAPER

passend onderwijs door onderwijs en gemeente verwezen naar de vrijwilligers van de cliëntondersteuning (WMO, WLZ). Maar deze cliëntondersteuners hebben meestal geen specifieke kennis over onderwijs, laat staan passend onderwijs.

Oudersteunpunten zorgen dus voor een aanvulling in een structureel tekort in het kennis- en informatieaanbod over passend onderwijs. En daarvoor krijgen ze geen structurele financiering waardoor het voortbestaan afhankelijk wordt van de inzet en goodwill van vrijwilligers en incidentele bijdragen voor activiteiten (zoals van Ouders & Onderwijs of een gemeente). Alleen de gemeente Amsterdam heeft **structureel** 4,5 ton uitgetrokken om een professioneel onderwijssteunpunt voor ouders te maken (OCO, Onderwijs Consumenten Organisatie), en zijn daarmee een volwaardige partner in de driehoek ouders, onderwijs, en zorgpartners.

5. NODIG VOOR OUDERS IN DE REGIO: **ONAFHANKELIJKE OUDER- PLATFORMS/ OUDERSTEUN- PUNTEN** INZAKE PASSEND ONDERWIJS

Zolang er problemen zijn met het aanbod passend onderwijs waar kinderen de dupe van worden, moet er voor ouders in elke regio een steunpunt komen zodat zij effectief kunnen opkomen voor de belangen van hun kind.

Een Utrechtse groep ouders die voor diverse doelgroepen de onderwijsbelangen behartigen, hebben in 2017 een gezamenlijk plan¹¹ geschreven voor een onafhankelijk ouderplatform. Hierin werden de reeds

POSITION PAPER

genoemde ondersteuningsbehoeften van ouders voor het (passend) onderwijs voor hun kind, aangegeven. En de toegevoegde waarde die ervaringskennis van (professioneel opgeleide) ouders kan opleveren als het gaat om regionale en landelijke belangenbehartiging. Tevens is in dit plan aangegeven hoe het kan worden georganiseerd.

Dit plan kan - uitgewerkt - een opzet zijn voor kennisdeling en belangenbehartiging door een landelijk netwerk van regionale oudersteunpunten /ouderplatforms (gekoppeld aan samenwerkingsverbanden of jeugdregio's). Deze steunpunten vormen een coöperatief verband met een brede doelstelling zodat ook andere oudergroepen in die regio zich kunnen aansluiten en gebruik kunnen maken van de faciliteiten, zoals het inzetten van buddy's.

Oudervereniging Balans heeft recent haar statuten veranderd en de doelstelling verbreed naar het ondersteunen van (alle) ouders gezien hun bij wet vastgelegde rechten en plichten, in het kader van hun verantwoordelijkheid voor een optimale opvoeding, zorg en scholing voor hun kind al dan niet op basis van (i) (een vermoeden van) een mogelijk ontwikkelingsprobleem dan wel (ii) (een vermoeden van) een mogelijke ontwikkelingsstoornis van hun kind.

Balans heeft deze aanpassing gedaan omdat deze ondersteuning niet alleen nodig is voor ouders van kinderen met ontwikkelingsproblemen maar voor alle kinderen die maatwerk nodig hebben. Kinderen kunnen nu ook thuis komen te zitten vanwege het ontbreken van bijvoorbeeld medische hulp op school, zoals bij een kind met diabetes dat niet regelmatig geprikt kan worden.

Maar Balans vindt ook dat in de regio de kracht van actieve ervaringsdeskundige ouders gebundeld moet worden én gefaciliteerd met betaalde medewerkers en een onafhankelijke landelijke backoffice van gespecialiseerde professionals en wetenschappers in het domein van onderwijs, zorg, jeugdhulp. Bij complexe vragen kan elk ouderplatform gebruik maken van deze specialistische kennis en die vertalen naar de praktische uitvoering.

In de kern gaat het steeds om preventie: het voorkomen dat een in beginsel bekend probleem escaleert door het uitblijven van maatwerk omdat het passend onderwijs in die regio niet goed geregeld is. Laten ouderplatforms die zich verenigd hebben het eerste aanspreekpunt zijn, een eerste "pechservice". En hun kennis delen met onderwijs- en zorgpartners zodat het maatwerk de volgende keer wel goed geregeld kan worden.

¹¹ Zie opzet voor een regionaal ouderplatform, tevens oudersteunpunt in Utrecht
<http://www.autipassendonderwijsutrecht.nl/nieuws/planvooronafhankelijkouderplatformonderwijsutrechtanwethoudergestuurd>

OUDERVERENIGING BALANS

Vergelijk het met de ANWB vereniging waar in elke regio een “pechservice” voor leden is, met daarnaast algemene belangenbehartiging voor de verkeersveiligheid. Hier gaat het om het belang van het kind (art. 29 IVRK, recht op onderwijs) oftewel het leerrecht van ieder kind dat een tegenwicht vormt voor art. 23 van de Grondwet (Vrijheid van Onderwijs voor schoolbesturen).

Er zal altijd een groep kinderen overblijven die zo complex is dat ouders gebruik moet maken van Consultatieteams zoals CCE, Onderwijsconsulenten, steunpunt NSGK of Rechtshulp voor onderwijs- en jeugdrecht (NGO Defence for Children). Balans denkt echter dat die

groep veel kleiner kan zijn dan die nu is als de voorkant beter geregeld is.

Naast Balans zijn er ook andere ouderverenigingen (zoals VOO en Ouders van Waarde) die zich vooral richten op de professionalisering van de medezeggenschap van ouders¹². Het is van belang om samen op te trekken als het gaat om de minderheidsbelangen voor ouders (zoals passend onderwijs). En bijvoorbeeld via themaraden de medezeggenschap te versterken van ervaringsdeskundige ouders van kinderen die vastlopen in het onderwijs, de kanaries in de kolenmijn: omdat zij de noodzakelijke kennis in handen hebben om het hele onderwijs te verbeteren.

¹² Ouders van kinderen die een ondersteuningsbehoefte hebben, zijn vrijwel nooit vertegenwoordigd in een medezeggenschapsraad (MR), waardoor ‘ontwikkelingsproblematiek’ geen speerpunt is van een dergelijke MR.

OVER BALANS

Balans versterkt de positie van kinderen en jongeren met ontwikkelingsproblemen als AD(H)D, dyslexie, autisme, DCD en dyscalculie. Wij zijn een platform voor informatie, kennis, nieuws en belangenbehartiging. Ook zorgen wij voor kennisuitwisseling tussen ouders, onderwijs- en zorgprofessionals en wetenschappers. Perspectief voor ieder kind, dat is waar wij voor staan.

BALANS - Landelijke Oudervereniging voor kinderen met ontwikkelingsproblemen bij leren en/of gedrag.
Weltevreden 4A • 3731 AL De Bilt • **T** +31 (0)30 225 50 50
E info@balansdigitaal.nl • **W** balansdigitaal.nl

BALANS

perspectief voor ieder kind